

†

C. J. EMIL HAGLUND.

Den svenska entomologien har åter lidit en smärtsam förlust, i det att en af dess tillgifnaste, varmaste och outtröttligaste anhängare nyligen lämnat entomologernas led.

Äfven om för dem, som kände hans på senaste tiden vacklande hälsa, detta slag ej var någon öfverraskning, är dock underrättelsen, att den sympatiske läkaren nu för alltid är borta, djupt nedslående, och detta i ännu högre grad vid tanken på, att de

planer, han sedan långa år tillbaka hyst, att efter afslutadt sträfsamt arbete, omgifven af sina kära entomologiska skatter i lugn få tillbringa ännu många år, helt och hållet ägnade åt entomologien, härigenom i förtid brutits.

CARL JOHAN EMIL HAGLUND var född den 7 februari 1837 i Kimstads socken af Linköpings län. Föräldrarna voro kgl. hofpredikanten och kyrkoherden därstädes JOHAN BAPTIST HAGLUND och EMILIE CAROLINA JACOBSSON, dotter till bruksläkaren vid Finspång MATHIAS JACOBSSON.

Redan vid omkring 16 års ålder företog HAGLUND en längre resa hufvudsakligen i syfte att söka stärka sitt ganska svaga bröst. Att denna vid så unga år anträdda färd, hvarvid Kap och Java besöktes, ej skulle kunna medföra något större resultat, är naturligt, men säkerligen har anblicken af den rika tropiska faunan med dess växlande och praktfulla djurformer ej kunnat undgå att på det unga naturälskande sinnet göra ett lifligt intryck, och kanske redan då grunden lades till den kärlek för insektvärlden, som sedan alltid följde honom.

Efter att hafva genomgått Norrköpings skola och lyceum blef han student i Upsala vårterminen 1857, aflade med. fil. kandidatexamen 1860, blef med. kandidat 1862 och med. licentiat 1866. Under sin studietid i Upsala var han amanuens vid universitetets zoologiska institution från 1860 till 1863.

Från tiden mot afslutningen af sina examina stod han i liflig korrespondens med blifvande intendenten vid Riksmuseet d:r STÅL.

Hvilket vänskapligt förhållande, som rådde mellan professor STÅL och HAGLUND, framgår, utom af den hjärtliga, trägna korrespondensen, äfven däraf, att STÅL, sedan han 1867 blifvit intendent vid Riksmuseet och såsom sådan ej fick äga någon enskild samling, sedan museet erhållit, hvad som för detta var af värde, till honom som gåfva öfverlämnade hela återstoden af hemiptersamlingen.

I mars 1866 bosatte sig HAGLUND som praktiserande läkare i Norrköping, utnämndes 1881 till andre stadsläkare därstädes, från hvilken befattning han på egen begäran erhöll afsked den 2 jan. 1882, ehuru han ända till 1898 års utgång bibehöll sin praktik.

Oaktadt HAGLUND som entomolog framför allt ägnade sig åt

hemiptererna, fanns dock ingen insektgrupp, som ej var honom ganska ingående bekant. I början studerade han äfven *Diptera* och säger i bref till STÅL 1867, att han utvalt dem för att äfven hafva en samling af någon svensk grupp, ehuru de komme att »helt styfmoderligt kultiveras».

Flera andra grupper voro sedan föremål för hans samlingsifver och studium, och under senare år upptogo de svenska parasitsteklarna, isynnerhet de små svårbestämda *Crypti* hans tid och intresse.

Sin rikhaltiga samling af palearktiska Carabider hade han redan flera år före sin bortgång som gåfva öfverlämnat till Riksmuseet.

I slutet af oktober 1901 nedskref HAGLUND det donationsbref, hvarigenom nästan hela hans samlingar, med undantag af Hemiptererna, som gåfva öfverlämnades till Riksmuseet.

Dessa samlingar omfatta rätt betydande förråd af Coleopterer, tillhörande familjerna *Erotylidæ*, *Endomychidæ* och *Coccinellidæ*, vidare svenska Hymenopterer, främst parasitsteklar, men äfven *Apidæ* och *Crabronidæ*, liksom äfven en del finska *Ichneumonidæ*, svenska Dipterer, framför allt *Nemocera*, svenska Neuropterer, *Trichoptera*, konserverade samt i sprit bevarade spindlar kompletterande WESTRINGS och THORELLS samlingar, däribland hela serier af *Epeira*-varieteter, typerna till Erigoniderna, omnämnda i THORELLS arbeten, m. m. De svenska insekterna voro af värde ej blott för sin omsorgsfulla preparering, utan äfven emedan ibland desamma mycket förefanns, som behöfdes eller till och med saknades i museets samlingar. Det återstod nu att för Riksmuseet förvärfva den värdefulla hemiptersamlingen, hvilken HAGLUND alltid önskat där måtte få sin plats, men hvilken han ej ansåg sig helt och hållet kunna skänka. Utom allt, som erhållits genom byte och gåfvor af de fackmän och samlare, med hvilka han stod i förbindelse, hade densamma kostat öfver 10,000 kr. i penningar. För museet ägde den stort värde ej blott genom sin omfattning utan äfven till följd af det stora antal för museet nya former den innehöll, hvarigenom den på ett lyckligt sätt kompletterade museets förut rika samlingar af *Hemiptera*.

Snart såg sig äfven museet till sin glädje i besittning af densamma.

I en till Kongl. Vetenskapsakademien ställd skrifvelse i jan. 1902 förklarade nämligen godsägaren och kommendören HARALD RÖHSS å Munkeberg vid Hjo såsom sin önskan att inlösa och donera den, därvid fogande det enda villkor, att den måtte öfverlämnas till Riksmuseets entomologiska afdelning och där för framtiden bevaras, — en gåfva, hvarigenom donator säkerligen förvärfvat sig alla svenska entomologers uppriktiga tacksamhet.

Men det är ej blott genom dessa samlingar, HAGLUND fäst sitt namn vid Riksmuseet. Med anslag från REGNELLS zool. gåfvomedel och från museets entomologiska afdelning vistades han där från januari—maj 1899 och sedermera samma höst och följande vår, sysselsatt med omflyttning och ordnande af hemiptersamlingen, därvid afslutande *Pentatomidæ*, *Coreidæ* och början af *Lygæidæ*, ett för museet synnerligen viktigt arbete, enär denna dyrbara del af samlingarna stod alldeles för trångt och behöfde granskas af en fackman. Afsikten var att så genomgå hela hemiptersamlingen, då först sjuklighet och sedan döden gjorde slut på dessa planer.

Som ett erkännande af, hvad dr. HAGLUND verkat för entomologien, valde Entomologiska Föreningen den 28 september 1901 honom till sin hedersledamot af första klassen, ett erkännande, som mycket syntes hafva gladt honom, ehuru detta ledamotskap tyvärr blef af allt för kort varaktighet. Då föreningens ordförande, prof. AURIVILLIUS, vid nästa sammankomst, den 14 dec., frambar dr. HAGLUNDS tacksamhet för utmärkelsen, lämnade han nämligen äfven det smärtsamma meddelandet, att den förtjänte entomologen då redan lämnat föreningens led samt tolkade hufvuddragen af hans lefnad och verksamhet i entomologiens tjänst.

Som läkare hade HAGLUND i den stad, där han tillbragt större delen af sitt lif, vunnit högt anseende, och ofta, då allt hopp om vederfående ögonskenligen var ute, satte patienten sin lit till hans erfarna konst. Hans besök i sjukrummet voro också alltid efterlängtade och verkade lugnande och upplifvande på den lidande, trots den sträfhet och barskhet, som till det yttre någon gång trädde i dagen hos den framstående läkaren. Äfven åt det kommunala ägnade han tid och intresse, var 1880—1890, då han på egen begäran afgick, medlem af stadsfullmäktige och 1880—1892 ledamot i styrelsen för Norrköpings sjukhus.

Den 6 mars 1901 träffades HAGLUND af ett mycket svårt giktanfall åt bröstet och hjärtat, som ytterligt nedsatte hans krafter och större delen af följande tid band honom vid sjuksängen. Hans arbetsförmåga var nu till stor del bruten, och krafterna medgåfvo i allmänhet blott något läsning. Detta var ett hårdt slag, då det träffade honom midt i arbetet med ordnandet af hans dyrbara samlingar, hvartill han såsom läkare med stor praktik förut ej haft mycket tillfälle.

Endast någon kortare stund om dagen kunde han numera under bästa förhållanden syssla med sina samlingar, flytta och ordna insekter och glädja sig åt sina skatter, till dess hjärtsvagheten och smärtor åter förtogo krafterna.

Sedan 1899 vistades HAGLUND på sin lilla landtegendom Härjestad Skattegård i Lommaryds socken i Småland, hvilkens skötsel mycket intresserade honom, och dit han nedfört sina samlingar; och här insomnade han äfven lugnt och stilla den 9 dec. 1901 kl. 5 fm.

Ehuru kroppskrafterna på senare tiden allt mer försvagades, voro själskrafterna in i det sista de bästa, ja, syntes då nästan hafva tilltagit i spänstighet, och med stort tålamod såg han de förra allt mer svika.

Gift med HEDVIG CHARLOTTA MARGARETA SGHRÖDER, sörjes han närmast af efterlämnad maka samt sex barn, af hvilka två äro läkare. Han ligger begrafven i Norrköping.

Från trycket har HAGLUND utgifvit följande arbeten:

1. *Hemiptera nova:* Stett. Ent. Zeit. XXIX, 1868, p. 150—163, 304. Omfattar 29 nya, Riksmuseet tillhörande arter.

2. *Verzeichniss der von* YNGVE SJÖSTEDT *im nordwestlichen Kamerungebiete eingesammelten Hemipteren.* Beiträge zur Kenntniss der Insektenfauna von Kamerun N:o 4: Öfvers. K. Vet. Akad. Förh. 1894 N:o 8, p. 387—408; 1895 N:o 7, p. 445—479; 1899 N:o 2, p. 49—71; = 77 sidor. Omfattar 237, däraf 58 nya arter.

3. *Några af Herr Ingeniör* P. DUSÉN *i Chili och Argentina insamlade Hemiptera:* Ent. Tidskr. XX, 1899, p. 77—78. Omfattar 7, däraf 2 nya arter. Lokalen Argentina utgår enl. senare meddelande från förf. Ensenada finnes både i Chili och Argentina.

4. *Die Hemipteren der schwedischen Expedition nach den Magellansländern 1895—97:* Svenska Expeditionen till Magellansländerna, Bd II, N:o 9, p. 173—178, 1899. Med 4 fig. Omfattar 7, däraf 3 nya arter, en ny varietet och ett nytt släkte.

Af hans rika boksamling har hela den lepidopterologiska och större delen af den coleopterologiska litteraturen inköpts af Entomologiska Föreningen.

Under någon längre tid hade nedskrifvaren af denna korta minnesruna icke glädjen att personligen känna dr. Haglund. Men den tid, under hvilken denne vistades vid Riksmuseet för ordnandet af dess hemiptersamling, var nog för att i den till ytan något allvarlige och nästan torre läkaren lära känna en man af bästa och ädlaste karaktär, enkel, kunnig och varmhjärtad, med lefvande intresse för det studium, han sedan långt tillbaka ägnat större delen af den kanske ofta knappa ledighet, en stor praktik förunnade honom, och säkerligen var det icke blott entomologernas utan äfven alla hans öfriga vänners känslor, som Entomologiska Föreningen uttryckte genom inskriptionen på den krans, föreningen sände till sin hedersledamots graf, och på hvilken lästes: tacksamhet — sympati — saknad.

Ehuru Haglund såsom läkare icke kunde ägna sin tid åt någon mera omfattande författarverksamhet inom entomologien och ej genom några större utgifna arbeten gjort sig bemärkt och känd, har dock entomologien i honom alltid haft ett varmt och tillgifvet stöd. De samlingar, han under sitt lif hopbragt, och hvilka nu fått sin plats på svenska Riksmuseet, skola också för framtiden visa, hvad ett aldrig slocknande intresse och en varm hängifvenhet för entomologien förmått skapa.

Yngve Sjöstedt.